



EKSPERTYZA ORNITOLOGICZNO -  
- CHIROPTEROLOGICZNA NA POTRZEBY  
KOMPLEKSOWEJ TERMOMODERNIZACJI  
PUBLICZNEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ  
IM. ROTMISTRZA WITOLDA PILECKIEGO  
W JODŁÓWCE

*Dokument został podpisany elektronicznie  
na końcu opracowania*

**Autor:**

**ecovidi**  
doradztwo środowiskowe i energetyczne

Ecovidi Piotr Stańczuk  
ul. Łukasiewicza 1  
31-429 Kraków  
[www.ecovidi.pl](http://www.ecovidi.pl)

wrzesień, 2024 r.

## SPIS TREŚCI

<b>1</b>	<b>PODSTAWA PRAWNA I CEL OPRACOWANIA .....</b>	<b>4</b>
<b>2</b>	<b>WPROWADZENIE .....</b>	<b>4</b>
<b>3</b>	<b>CHARAKTERYSTYKA TERENU, OBIEKTU I PLANOWANYCH PRAC BUDOWLANYCH .....</b>	<b>6</b>
<b>4</b>	<b>METODOLOGIA – PRZEBIEG KONTROLI, TERMIN WYKONANIA, OPIS UŻYTEGO SPRZĘTU. ....</b>	<b>6</b>
<b>5</b>	<b>INWENTARYZACJA WRAZ Z DOKUMENTACJĄ FOTOGRAFICZNĄ.....</b>	<b>8</b>
<b>6</b>	<b>WYNIKI KONTROLI: ZINWENTARYZOWANE SIEDLISKA I GATUNKI.....</b>	<b>17</b>
6.1	PTAKI .....	17
6.2	NIETOPERZE.....	18
<b>7</b>	<b>ZALECENIA I DZIAŁANIA KOMPENSACYJNE.....</b>	<b>18</b>
7.1	GATUNKI WYMAGAJĄCE DZIAŁAŃ KOMPENSACYJNYCH – OBLIGATORYJNIE. ....	19
7.1.1	SYNOGARLICA TURECKA.....	19
7.1.2	WRÓBEL .....	19
7.1.3	MAZUREK (EWENTUALNIE SIKORA BOGATKA).....	20
7.1.4	KAWKA .....	20
7.1.5	JERZYK.....	21
7.2	ZALECENIA I DZIAŁANIA FAKULTATYWNE (NIEOBOWIĄZKOWE) .....	26
7.2.1	NIETOPERZE.....	26
<b>8</b>	<b>TERMIN WAŻNOŚCI EKSPERTYZY I TERMIN PRAC BUDOWLANYCH .....</b>	<b>27</b>
<b>9</b>	<b>ZALECENIA I DZIAŁANIA KOMPENSACYJNE – INFORMACJE OGÓLNE. ....</b>	<b>27</b>
<b>10</b>	<b>AKTY PRAWNE ORAZ WYMAGANE ZEZWOLENIA – INFORMACJE OGÓLNE.....</b>	<b>28</b>
<b>11</b>	<b>LITERATURA .....</b>	<b>30</b>

## SPIS TABEL

<i>Tabela 1. Informacje dot. przeprowadzonych kontroli.....</i>	<i>7</i>
---	----------

## SPIS RYSUNKÓW

<i>Grafika 1 Poglądowy rzut budynku z oznaczeniem podziału ścian na części na potrzeby niniejszej ekspertyzy. ....</i>	<i>6</i>
<i>Grafika 2 Fot. elewacji 1, 2 – brak potencjalnych/aktywnych siedlisk gatunków chronionych.....</i>	<i>8</i>
<i>Grafika 3 Fot. elewacji 3 – brak potencjalnych/aktywnych siedlisk gatunków chronionych.....</i>	<i>8</i>
<i>Grafika 4 Fot. elewacji 4 – brak potencjalnych/aktywnych siedlisk gatunków chronionych.....</i>	<i>9</i>
<i>Grafika 5 Fot. elewacji 5 – z zaznaczeniem potencjalnych siedlisk gatunków chronionych (łącznie 9 szt.)*.....</i>	<i>9</i>
<i>Grafika 6 Fot. elewacji 5 – zbliżenie na potencjalne siedlisk gatunków chronionych.....</i>	<i>10</i>
<i>Grafika 7 Fot. elewacji 5 – zbliżenie na potencjalne siedlisk gatunków chronionych.....</i>	<i>10</i>
<i>Grafika 8 Fot. elewacji 6 – z zaznaczeniem gniazda synogarlicy.....</i>	<i>11</i>
<i>Grafika 9 Fot. elewacji 7 – z zaznaczeniem gniazda synogarlicy (to samo co wyżej).....</i>	<i>11</i>
<i>Grafika 10 Fot. elewacji 7 – zbliżenie na gniazdo synogarlicy (to samo co wyżej), 2 zdjęcia .....</i>	<i>12</i>
<i>Grafika 11 Fot. elewacji 7 (cz. 2) – z zaznaczeniem potencjalnych siedlisk gatunków chronionych (1 szt.).....</i>	<i>13</i>
<i>Grafika 12 Fot. elewacji 10 – z zaznaczeniem potencjalnych siedlisk gatunków chronionych (2 szt.).....</i>	<i>13</i>
<i>Grafika 13 Fot. elewacji 8, 9 – brak potencjalnych/aktywnych siedlisk gatunków chronionych .....</i>	<i>14</i>
<i>Grafika 14 Fot. elewacji 11 – z zaznaczeniem potencjalnych siedlisk gatunków chronionych (1 szt.).....</i>	<i>14</i>
<i>Grafika 15 Fot. elewacji 12 – z zaznaczeniem potencjalnych siedlisk gatunków chronionych (1 szt.).....</i>	<i>15</i>
<i>Grafika 16 Fot. elementów dachu – brak potencjalnych/aktywnych siedlisk gatunków chronionych .....</i>	<i>15</i>

Grafika 17 Fot. strychu/poddasza – brak potencjalnych/aktywnych siedlisk gatunków chronionych, 8 zdjęć .....	16
Grafika 18 Przykładowy wygląd budki podwójnej dla wróbla z trocinobetonu .....	20
Grafika 19 Przykładowy wygląd budki dla sikor/mazurków wykonanej z trocinobetonu .....	20
Grafika 20 Proponowane zakresy wymiarów budki dla kawki .....	21
Grafika 21 Skrzynka dla kawek wykonana z trocinobetonu .....	21
Grafika 22 Proponowane wymiary budki podwójnej dla jerzyka .....	21
Grafika 23 Przykładowy wygląd budki podwójnej dla jerzyka z trocinobetonu.....	22
Grafika 24 Proponowane wymiary budki pojedynczej dla jerzyka .....	22
Grafika 25 Przykładowy wygląd budki pojedynczej dla jerzyka z trocinobetonu.....	22
Grafika 26 Zalecane miejsca lokalizacji budek (budka wróbel, budka typu A) na ścianie nr 6 .....	22
Grafika 27 Zalecane miejsca lokalizacji budek dla kawek na ścianie nr 5 .....	23
Grafika 28 Zalecane miejsca lokalizacji budek na ścianie nr 11 .....	24
Grafika 29 Zalecane miejsca lokalizacji budek dla jerzyków na ścianie nr 3 .....	25
Grafika 30 Proponowane zakresy wymiarów skrzynek dla nietoperza .....	26
Grafika 31 Przykładowy wygląd skrzynki dla nietoperza wykonanej z trocinobetonu .....	26

# 1 Podstawa prawna i cel opracowania

Niniejsze opracowanie zostało wykonane na zlecenie Urzędu Gminy Rzeszawa, ul. Długa 21, 32-765 Rzeszawa. Badanie przeprowadzono w celu stwierdzenia lub wykluczenia zajęcia przez gatunki objęte ochroną gatunkową (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt) budynku lub występowania tu potencjalnych siedlisk tychże gatunków oraz określenie wpływu inwestycji polegającej na termomodernizacji ww. budynku na gatunki objęte ochroną gatunkową. Wynika to z **USTAWY z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody** i wynikających z niej zakazów w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt, w zakresie niszczenia ich siedlisk i gniazd.

# 2 Wprowadzenie

W ostatnich latach wraz z rozwojem miast widoczny jest proces dostosowania się populacji zwierzęcych do specyficznych warunków panujących w miastach czyli tzw. „synurbizacji”.

Zwierzęta, a w szczególności ptaki i nietoperze zaczęły wykorzystywać zabudowania wznoszone przez człowieka na własne potrzeby. Ornitofauna doskonale zaaklimatyzowała się w ludzkich osiedlach traktując wszelkie budynki, infrastrukturę miejską oraz wplecioną w nie zielen jako swój nowy ekosystem. Tereny te stały się dla nich doskonałym substytutem ich naturalnych siedlisk. Miasto gwarantuje praktycznie każdy rodzaj pierwotnych siedlisk. Dla gatunków „skalnych” zasiedlających skaliste klify z otworami skalnymi czy nawet jaskiniami oraz skaliste góry, wszelkie ubytki w elewacjach, nieszczelności w murach powstałe w wyniku starzenia się budynków, szczeliny pod dachówkami czy za orynnowaniem, balkony, gzymsy a także projektowane otwory wentylacyjne stanowią bardzo dobry odpowiednik naturalnych pól skalnych czy dziupli. Gatunki leśne i wodne również można zaobserwować na terenach zurbanizowanych. Wszelka zielen miejska – parki, zadrzewienia, miejskie ogrody działkowe czy płynące przez miasta uregulowane rzeki czy sztuczne zbiorniki wodne stanowią dla tych gatunków również dobre substytuty ich naturalnych siedlisk. Kolejnym, o ile nie najważniejszym atutem miejskich dżungli są duże zasoby pokarmowe oraz możliwość ucieczki od naturalnych drapieżników. W rzeczywistości jednak część ptaków drapieżnych za swoimi ofiarami również przeniosła się do miast i także dla nich stały się one biotopem.

Same budynki służą wielu gatunkom ptaków jako doskonałe miejsca do gniazdowania. Gatunki ptaków, które szczególnie upodobały sobie jako siedliska rozrodcze miejsca pochodzenia antropogenicznego to m. in:

- Jerzyk (*Apus apus*),
- Wróbel (*Passer domesticus*),
- Kawka (*Corvus monedula*),
- Sikora bogatka (*Parus major*)
- Gołąb miejski (*Columba livia f. urbana*)
- Jaskółka oknówka (*Delichon urbicum*),
- Kopciuszek (*Phoenicurus ochruros*),
- Pustułka (*Falco tinnunculus*)
- Płomykówka zwyczajna (*Tyto alba*) i inne.

Miejskie budynki posłużyły również jako miejsca rozrodu i hibernacji wielu gatunkom nietoperzy. Gatunki nietoperzy, które wykorzystują tereny zurbanizowane jako całoroczne miejsce bytowania i schronienia to m.in.:

- Mroczek późny (*Eptesicus serotinus*),
- Gacek Szary (*Plecotus austriacus*),

- Nocek duży (*Myotis myotis*),
- Borowiec wielki (*Nyctula noctula*),
- Karlik większy (*Pipistrellus nathusii*),
- Karlik malutki (*Pipistrellus pipistrellus*) i inne.

Ostatnimi laty coraz częściej administratorzy i właściciele budynków przystępują do ich termomodernizacji. Remont budynku, a w szczególności jego docieplenie stanowią bardzo poważne zagrożenie dla siedlisk ptaków i nietoperzy. Podczas prac termomodernizacyjnych oraz przebudowy wszelkie szczeliny w budynkach, stanowiące wloty do miejsc gniazdowania, zostają zasłonięte przez materiał izolacyjny, otwory wentylacyjne natomiast przez kratki. Następuje bezpowrotna utrata wcześniej istniejących siedlisk, przyczyniając się zazwyczaj do drastycznych spadków w populacjach.

W przypadku prowadzenia prac budowlanych w sezonie wiosenno-letnim czyli w okresie lęgowym ptaków niejednokrotnie zdarzają się przypadki zamurowywania piskląt, a także osobników dorosłych. Zdarza się również usuwanie gniazd z jajami lub co gorsza z pisklętami.

Przy wszelkich pracach remontowo-budowlanych niezbędne są działania zapobiegawcze i kompensacyjne, minimalizujące ich negatywny wpływ na świat zwierząt.

W Polsce wszystkie gatunki ptaków i nietoperzy podlegają prawnej ochronie gatunkowej na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2016 poz. 2183). Polskie prawo zabrania bezpośredniego zabijania osobników gatunków objętych ochroną, niszczenia ich jaj, lęgów, gniazd, lęgowisk, siedlisk oraz ich płoszenia i niepokojenia. Dlatego też na inwestorach przedsięwzięć termomodernizacyjnych oraz innych prac remontowych, ich wykonawców oraz organach państwa spoczywa obowiązek zapewnienia minimalizacji wpływu tych działań na ptaki i nietoperze. Natomiast w razie ewentualnego zniszczenia ich siedlisk, w ramach kompensacji, zapewnienie alternatywnych, zastępczych i dogodnych miejsc ich bytowania.

Niniejsze opracowanie ma na celu określenie stopnia zasiedlenia przez ptaki i nietoperze przedmiotowego budynku, na dzień ukończenia obserwacji. Zebrane informacje posłużą do sformułowania zaleceń mających na celu ochronę zwierząt w trakcie przeprowadzania prac remontowo-budowlanych oraz ustalenie wariantu skutecznej kompensacji siedlisk utraconych w ich wyniku.

### 3 Charakterystyka terenu, obiektu i planowanych prac budowlanych

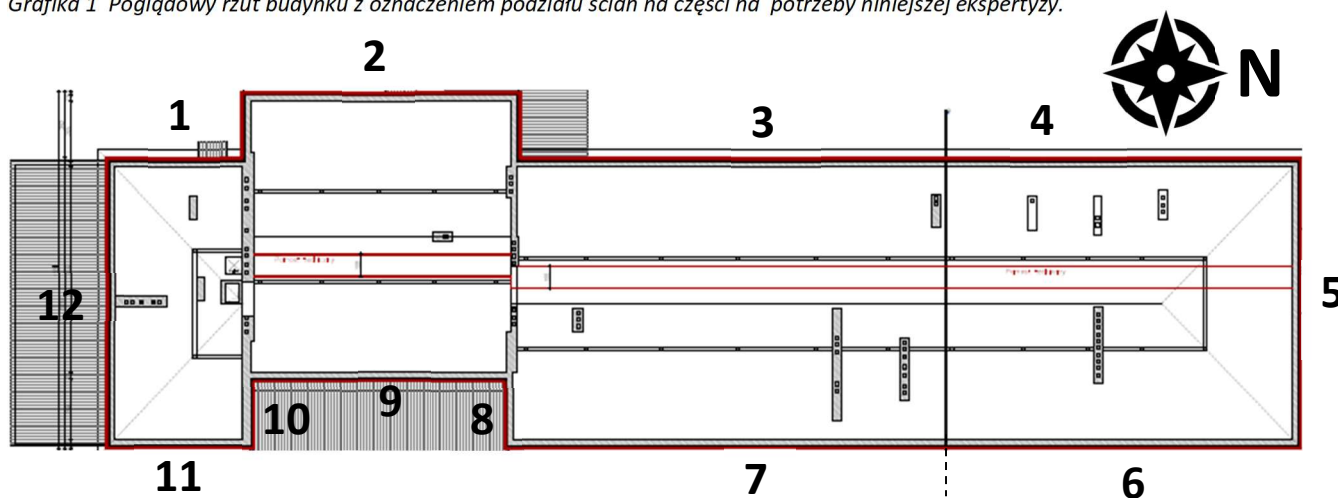
#### Charakterystyka obiektu, terenu i okolicy pod kątem ekspertyzy

Budynek objęty inwentaryzacją ornitologiczną i chiropterologiczną jest budynkiem szkolnym - Publiczna Szkoła Podstawowa im. Rotmistrza Witolda Pileckiego w Jodłówce. Adres: Jodłówka 274, 32-765 Rzeszawa. Budynek nie jest obiektem zabytkowym. Składa się w północnej części z 2 kondygnacji natomiast w południowej części (część z wejściem głównym) dodatkowo jest podpiwniczenie. W tej części znajdują się również dwa mieszkania. Nad całością budynku znajduje się poddasze nieużytkowe. Ekspertyza dotyczy budynku szkoły bez sali gimnastycznej.

Budynek znajduje się na terenie wiejskim o niskiej gęstości zabudowy. Od strony północnej znajdują gospodarstwa domowe w postaci domów jednorodzinnych, w części o charakterze zagrodowym. Od strony południowej znajdują się w przewadze pola uprawne oraz w mniejszej części nieużytki rolne oraz zadrzewiania. Na terenie szkoły oprócz parkingu, boiska, drogi dojazdowej i chodnika znajduje się również teren zielony - rozplanowane nasadzenia - krzewy, w przewadze iglaste oraz kilka większych drzew w północnej części działki. Całość terenu zielonego porośnięta jest trawą.

Budynek wraz z najbliższym otoczeniem stanowi dogodnie miejsce do bytowania gatunków chronionych zwierząt.

Grafika 1 Poglądowy rzut budynku z oznaczeniem podziału ścian na części na potrzeby niniejszej ekspertyzy.



Źródło: UG w Rzeszawie

Opis techniczny przewidzianych do realizacji prac remontowych istotnych pod kątem niniejszej ekspertyzy: Poprawa efektywności energetycznej poprzez docieplenie ścian, wymianę okien, drzwi, montaż fotowoltaiki.

### 4 Metodologia – przebieg kontroli, termin wykonania, opis użytego sprzętu.

Inwentaryzacja budynku polegała na przeprowadzeniu 2 kontroli terenowych – na zewnątrz oraz wewnątrz budynku.

Kontrole zostały przeprowadzone w celu rozpoznania gatunków bytujących w/na budynku w połowie września 2024 r. oraz pod kątem rozpoznania aktywnych/potencjalnych siedlisk gatunków.

Obserwacji dokonano przy pomocy sprzętu: lornetka dachoprzyrmatyczna 10x50 (powiększenie x średnica obiektywu), luneta obserwacyjna 20-40x70, aparat fotograficzny – lustrzanka cyfrowa o ogniskowej 55-250 mm, latarka halogenowa, drabina aluminiowa, detektor ultradźwięków typ: heterodynowy 10 - 120 kHz (min.), laptop.

Pierwsza obserwacja została przeprowadzona w jasną porę dnia, o godzinie 9:00. Kontrolę prowadzono z poziomu gruntu na zewnątrz budynku (bardzo dokładne oględziny elewacji) oraz wewnątrz budynku. Druga kontrola została przeprowadzona w godzinach wieczornych.

Budynek zbadano przede wszystkim pod kątem potencjalnych miejsc lęgowych ptaków (z uwagi okres po zakończeniu sezonu lęgowego większości ptaków) oraz wytypowania bądź wykluczenia potencjalnych lub aktywnych siedlisk nietoperzy.

Tabela 1. Informacje dot. przeprowadzonych kontroli

Data kontroli	Czas trwania kontroli	Pora kontroli	Szczegóły
10.09.2024	2,0 godz.	9:00	1. Kontrola całej kubatury wewnątrz budynku (poddasze), 2. dokładna kontrola wszystkich elewacji budynku, oględziny z zewnątrz oraz wewnątrz budynku, obserwacja budynku i okolicy pod kątem obecności gatunków, 3. dokumentacja fotograficzna
10.09.2024	1,5 godz.	18:00	obserwacja budynku i okolicy pod kątem obecności gatunków

źródło: autor

Podczas pierwszej kontroli dziennej zapoznano się z obiektem oraz otaczającym go środowiskiem w celu określenia możliwości występowania potencjalnych siedlisk ptaków i nietoperzy.

W trakcie kontroli poszukiwano szczelin, otworów i pęknięć w elewacji budynków, które mogłyby stanowić czynne i potencjalne miejsca wykorzystywane przez ptaki i nietoperze. Oceniono możliwości wejścia do budynku, na strych oraz do piwnicy. Na poddaszu, które nie jest użytkowane, przeszukano zagłębienia, ubytki, wnęki, zbadano całą jego kubaturę również pod kątem odchodów nietoperzy. Nie wykryto obecności nietoperzy – śladów po koloniach rozrodczych, a także śladów zimowych kryjówek, ani żadnych śladów ich wcześniejszej obecności. Nie wykryto również tymczasowych (przejściowych) kryjówek. Brak możliwości przedostania się gatunków chronionych do piwnic.

W następnej kolejności obserwowano aktywność ptaków przebywających w okolicy budynku oraz ptaków przelatujących. Dokonano rozpoznania znajdujących się tu gatunków na podstawie wydawanych przez nie odgłosów. Następnie przystąpiono do poszukiwania czynnych (użytkowanych), a także starych, opuszczonych gniazd oraz miejsc potencjalnych. Przebadano inne ślady aktywności ptaków (takie jak np. kał na elewacjach i na gruncie pod potencjalnymi miejscami aktywności oraz obecność piór).

Badanie wieczorne polegało na nasłuchu i obserwacji budynku i okolicy głównie pod kątem fauny aktywnej nocą czyli nietoperzy i sów. Badanie nie wykazało w bezpośredniej okolicy i wewnątrz budynku obecności nietoperzy i sów w jego okolicy.

Podczas obserwacji stwierdzono aktywne gniazdo Synogarlicy tureckiej (*Streptopelia decaocto*). Stwierdzono również szereg potencjalnych siedlisk – wróbli, mazurków/sikor, kawek oraz jerzyków o czym w dalszej części opracowania.

W związku z powyższym zalecono działania kompensacyjne.

## 5 Inwentaryzacja wraz z dokumentacją fotograficzną

W niniejszym rozdziale przedstawiono dokumentację fotograficzną obiektu opracowaną przez autora opinii podczas wizji lokalnej w celu zaznaczenia/udokumentowania potencjalnych i/lub aktywnych miejsc gniazdowania/bytowania gatunków w przypadku ich wystąpienia.

*Grafika 2 Fot. elewacji 1, 2 – brak potencjalnych/aktywnych siedlisk gatunków chronionych*



*Grafika 3 Fot. elewacji 3 – brak potencjalnych/aktywnych siedlisk gatunków chronionych*



Grafika 4 Fot. elewacji 4 – brak potencjalnych/aktywnych siedlisk gatunków chronionych



Grafika 5 Fot. elewacji 5 – z zaznaczeniem potencjalnych siedlisk gatunków chronionych (łącznie 9 szt.)\*



\*rozpisanie wszystkich zaznaczonych w niniejszym rozdziale potencjalnych siedlisk pod kątem poszczególnych gatunków w dalszej części opracowania. Na zdjęciach zaznaczono tylko potencjalne siedliska (odpowiednie wielkością na ewentualne ich zajęcie przez gatunki). Mogą zdarzyć się też widoczne pozostałe otwory/ubytki jednak są one zbyt małe na potencjalne siedliska w związku z czym nie zaznaczono ich.

Grafika 6 Fot. elewacji 5 – zbliżenie na potencjalne siedlisk gatunków chronionych



Grafika 7 Fot. elewacji 5 – zbliżenie na potencjalne siedlisk gatunków chronionych



Grafika 8 Fot. elewacji 6 – z zaznaczeniem gniazda synogarlicy



Grafika 9 Fot. elewacji 7 – z zaznaczeniem gniazda synogarlicy (to samo co wyżej)



Grafika 10 Fot. elewacji 7 – zbliżenie na gniazdo synogarlicy (to samo co wyżej), 2 zdjęcia



Grafika 11 Fot. elewacji 7 (cz. 2) – z zaznaczeniem potencjalnych siedlisk gatunków chronionych (1 szt.)



Grafika 12 Fot. elewacji 10 – z zaznaczeniem potencjalnych siedlisk gatunków chronionych (2 szt.)



Grafika 13 Fot. elewacji 8, 9 – brak potencjalnych/aktywnych siedlisk gatunków chronionych



Grafika 14 Fot. elewacji 11 – z zaznaczeniem potencjalnych siedlisk gatunków chronionych (1 szt.)



Grafika 15 Fot. elewacji 12 – z zaznaczeniem potencjalnych siedlisk gatunków chronionych (1 szt.)



Grafika 16 Fot. elementów dachu – brak potencjalnych/aktywnych siedlisk gatunków chronionych



Grafika 17 Fot. strychu/poddasza – brak potencjalnych/aktywnych siedlisk gatunków chronionych, 8 zdjęć





## 6 Wyniki kontroli: zinwentaryzowane siedliska i gatunki

### 6.1 Ptaki

Podczas badania znaleziono aktywne gniazdo synogarlicy tureckiej (*Streptopelia decaocto*) na ścianie nr 7, udokumentowane na grafikach 8-10. Gniazdo znajduje się między rynną, a piorunochronem ok. 1m od górnej krawędzi elewacji.

Synogarlica wysiadywała jaja przez cały czas obserwacji, zarówno rano jak i wieczorem.

Ponadto podczas oględzin znaleziono potencjalne siedliska gatunków chronionych. Są to otwory wykute najprawdopodobniej przez dziecięta dużego. Dopasowano wielkości tych otworów do preferowanych wielkości otworów przez poszczególne gatunki ptaków na wloty do gniazda (w tym przypadku skrzynki lęgowej).

Podczas badania wytypowano otwory w ścianach jako:

- 4 potencjalne siedliska gatunku chronionego – wróbel (*Passer domesticus*)
- 4 potencjalne siedliska gatunku chronionego mazurka (*Passer montanus*), ewentualnie sikora bogatka (*Parus major*)
- 2 potencjalne siedliska gatunku chronionego kawka (*Corvus monedula*),
- 4 potencjalne siedliska jerzyka (*Apus apus*),

Ww. gatunki potencjalne dobrano oprócz wielkości otworów na podstawie możliwości ich występowania w danym środowisku czyli w pobliżu i otoczeniu badanej szkoły. Ponadto wszystkie spośród ww. gatunków (oprócz jerzyka) zaobserwowano lub usłyszano w bliższej lub dalszej okolicy szkoły.

W związku z powyższym zalecono działania kompensacyjne obligatoryjne.

## 6.2 Nietoperze

W przypadku badania chiropterologicznego nie wykryto w bezpośredniej okolicy budynku nietoperzy. Nie wykryto również śladów ich obecności w budynku w chwili badania, ani w przeszłości.

Informacje ogólne, dodatkowe:

Celem wykrycia kolonii rozrodczych nietoperzy badania należy prowadzić od początku czerwca do 1 połowy lipca. Część z osobników rodzi już na początku czerwca, część w połowie miesiąca, a niektórym zdarza się nawet to do początku lipca. W przypadku kiedy dany budynek jest wybranym miejscem rozrodu można w tej okolicy zaobserwować ich obecność.

Kontrole we wrześniu nie mogą zapewnić pełnej wykrywalności możliwości wykorzystania budynków przez nietoperze w innym terminie. Niemniej w/na badanym budynku nie było w chwili badania kolonii rozrodczych oraz nie znaleziono śladów zimowania nietoperzy czy też przejściowych kryjówek.

Wrzesień jest okresem, w którym osobniki opuściły już jakiś czas temu miejsce rozrodu (w mieście najczęściej strychy i poddasza). Są teraz w trakcie jesiennej wędrówki/migracji, godów i intensywnego żerowania w celu nabrania masy przed zimowaniem.

W celu zlokalizowania zimowisk nietoperzy badania wykonuje się od przełomu października i listopada do końca marca. Pozostała część roku czyli wczesna wiosna oraz koniec lata i początek jesieni (do października) to czas jesiennej migracji nietoperzy – wtedy szukają tymczasowych schronisk podczas cyklicznych wędrówek. Niemniej na chwilę badania nie stwierdzono żadnych siedlisk, ani kryjówek nietoperzy. Nie zaobserwowano nietoperzy wlatujących/wylatujących do/z budynku oraz latających blisko elewacji.

W związku z powyższym nie ma potrzeby działań kompensacyjnych. Natomiast z uwagi na otoczenie budynku, które stanowi dobre środowisko sprzyjające występowaniu nietoperzy zalecono fakultatywne działania.

## 7 Zalecenia i działania kompensacyjne.

W niniejszym rozdziale z uwagi na konieczność zniszczenia gniazd lub siedlisk ptaków w przypadku przystąpienia do prac budowlanych przedstawiono obowiązkowe działania kompensacyjne polegające na zamontowaniu odpowiedniej liczby i rodzaju budek lęgowych dla ptaków.

W przypadku chęci ze strony Inwestora do działań na rzecz ochrony przyrody w postaci czynnych działań na rzecz potencjalnego zwiększania liczebności gatunkowej ptaków i nietoperzy zalecono również działania fakultatywne.

Charakter, bryła, otoczenie oraz przede wszystkim usytuowanie badanego budynku stanowią dobre uwarunkowania do zawieszenia dodatkowych skrzynek.

Lokalizacja i rozmieszczenie wszystkich niżej opisanych budek została dobrana w sposób optymalny pod kątem zacienienia, terytorialnych cech gatunków, przestrzeni dolotowej i bezpieczeństwa pod kątem drapieżników dla tej ilości budek i możliwości ich powieszenia na istniejących ścianach budynku. Zalecane są budki z trocinobetonu, dopuszczalne są z drewna. Zaletą i przewagą nad budkami drewnianymi jest fakt, że jest ona trwalsza od budki drewnianej. Ponadto struktura budek trocinobetonowych dobrze komponuje się z betonowymi elewacjami. Zaleca się pomalowanie budek farbą elewacyjną co dodatkowo zwiększy jej żywotność oraz poprawi walory estetyczne elewacji. Istnieje możliwość zawieszenia budek zarówno natynkowych jak i podtynkowych (wpuszczana w styropian - POLECANE).

Budki powinny być trwale przytwierdzone całą powierzchnią tylnej ścianki do ściany budynku. Budki powinny dawać możliwość otwarcia jednej ze ścianek celem ich wyczyszczenia. Każda z budek być czyszczona po sezonie lęgowym raz w roku tj. od października do końca lutego. W przypadku budek dla jerzyków można je czyścić raz na dwa lata.

Nowe budki powinny być zawieszane niezwłocznie po zakończeniu prac budowlanych jednak nie później niż do końca lutego.

*Wielkość budek na grafikach jest symboliczna (zaburzona w stosunku do skali budynku) w celu lepszej widoczności budek na grafikach.*

W przypadku jakichkolwiek zmian/odstępstw od ww. zapisów dla poszczególnych rodzajów budek wprowadzono dodatkowe, odpowiednie zapisy.

## **7.1 Gatunki wymagające działań kompensacyjnych – obligatoryjnie.**

W przypadku badanego budynku **należy złożyć wniosek do właściwego Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska** o wydanie stosowanych zezwoleń na odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt, w zakresie zniszczenia ich dotychczasowych siedlisk i gniazd. W tym przypadku gatunkiem, którego siedliska będą zniszczone jest mazurek, wróbel, sikora bogatka, jerzyk, kawka. Ponadto wnioskiem należy objąć synogarlicę turecką, której po wyprowadzeniu lęgu powinno się zablokować dostęp do gniazda lub je usunąć.

### **7.1.1 Synogarlica turecka**

Przed przystąpieniem do jakichkolwiek prac budowlanych na budynku należy bezwzględnie poczekać, aż ptak dokończy lęg. Należy wstrzymać się z pracami do momentu wylotu wszystkich młodych osobników z gniazda. Rozpocząć prace budowlane będzie można dopiero po otrzymaniu odpowiedniego zezwolenia od zakazów niszczenia siedlisk od właściwego Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Jeżeli inwestor ma w planach przystąpić do prac w tym roku zaleca się (po otrzymaniu ww. zezwolenia) kontrolę ornitologa przed przystąpieniem do prac w celu potwierdzenia opuszczenia przez ptaki gniazda.

Po opuszczeniu przez ptaki gniazda należy zablokować dostęp do gniazda siatką jeśli na tej części elewacji nie będzie nic robione lub w przypadku prac zmieniających strukturę tego miejsca (np. docieplenie) należy gniazdo usunąć. Należy szacować, że ptaki opuszczają gniazdo ok. 13-14 października przy założeniu, że podczas badania był to pierwszy dzień wysiadywania jaj. Termin ten może być krótszy.

W przypadku synogarlicy tureckiej nie ma potrzeby kompensacji w postaci montażu skrzynek lęgowych. Gatunek ten nie należy do ptaków dziuplastych i półdziuplaków.

### **7.1.2 Wróbel**

**Zaleca się montaż:**

- **4 budek lęgowych dla wróbla.** 3 na ścianie nr 6, 1 na ścianie nr 11 jak na grafice 26 i 28. Zalecana jest budka podwójna, dopuszczalna pojedyncza. Wygląd i wymiary budki poniżej:

Grafika 18 Przykładowy wygląd budki podwójnej dla wróbli z trocinobetonu



Zalecane rozmiary budki podwójnej:

Wysokość x szerokość x głębokość: 18,00 x 37,00 x 22,00 [cm]

Średnica wlotu: 3,3-3,5 [cm]

Grubość ścianek: 2 cm

### 7.1.3 Mazurek (ewentualnie sikora bogatka)

Zaleca się montaż:

- 4 budek lęgowych typu A. 3 na ścianie nr 6, 1 na ścianie nr 11 jak na grafice 26 i 28. Wygląd i wymiary budki poniżej:

Grafika 19 Przykładowy wygląd budki dla sikor/mazurków wykonanej z trocinobetonu



źródło: ornitologiczne portale internetowe

Zalecane rozmiary budki:

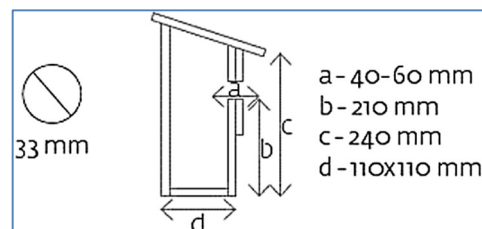
Wysokość x szerokość x głębokość: 23-34 x 13-18 x 11-18 [cm]

Średnica wlotu: 3,3 [cm]

Grubość ścianek: 2 cm

Grubość ścianki przedniej wokół wlotu: 4-6 cm

Wysokość od wlotu do dna: 19-23 cm

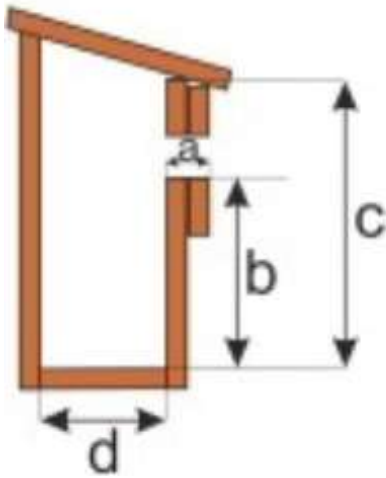


### 7.1.4 Kawka

Zaleca się montaż:

- 2 budek lęgowych typu D na ścianie nr 5 jak na grafice 27. Wygląd i wymiary budki poniżej:

Grafika 20 Proponowane zakresy wymiarów budki dla kawki      Grafika 21 Skrzynka dla kawek wykonana z trocinobetonu



a - 40-60 mm  
b - 270 mm  
c - 310 mm  
d - 170 mm



Średnica otworu – 85 mm

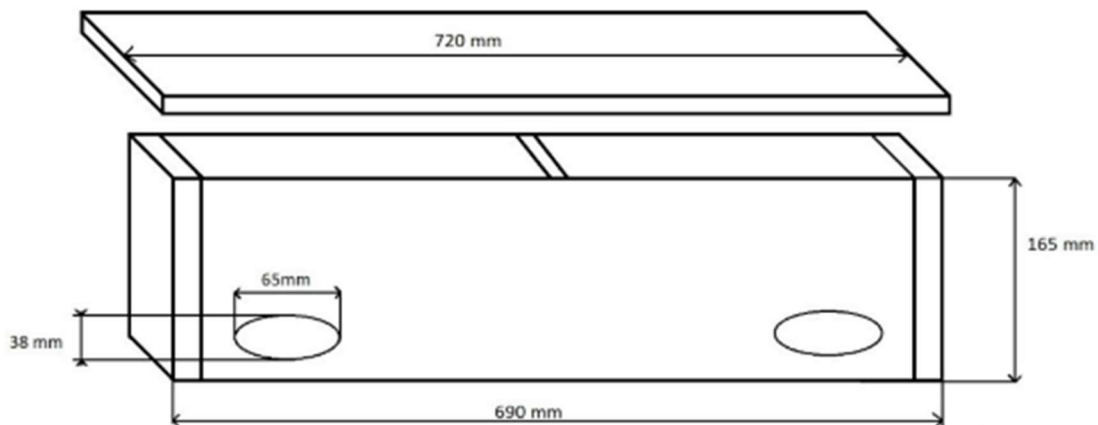
źródło: ornitologiczne portale internetowe

### 7.1.5 Jerzyk

Zaleca się montaż:

- 4 **budek lęgowych** podwójnych budek na ścianie nr 3 jak na grafice 29. Dopuszcza się montaż budek pojedynczych Wygląd i wymiary budki poniżej:

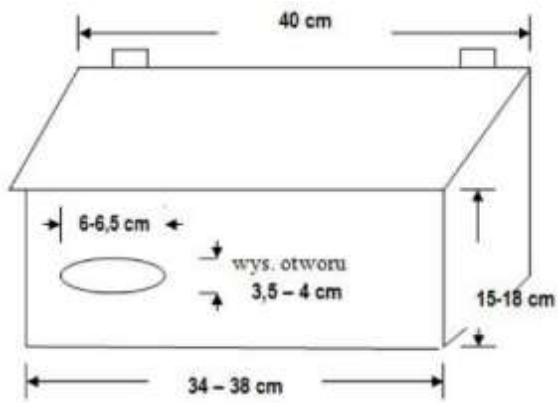
Grafika 22 Proponowane wymiary budki podwójnej dla jerzyka



Grafika 23 Przykładowy wygląd budki podwójnej dla jerzyka z trocinobetonu



Grafika 24 Proponowane wymiary budki pojedynczej dla jerzyka



Grafika 25 Przykładowy wygląd budki pojedynczej dla jerzyka z trocinobetonu



źródło: ornitologiczne portale internetowe

Grafika 26 Zalecane miejsca lokalizacji budek (budka wróbel, budka typu A) na ścianie nr 6



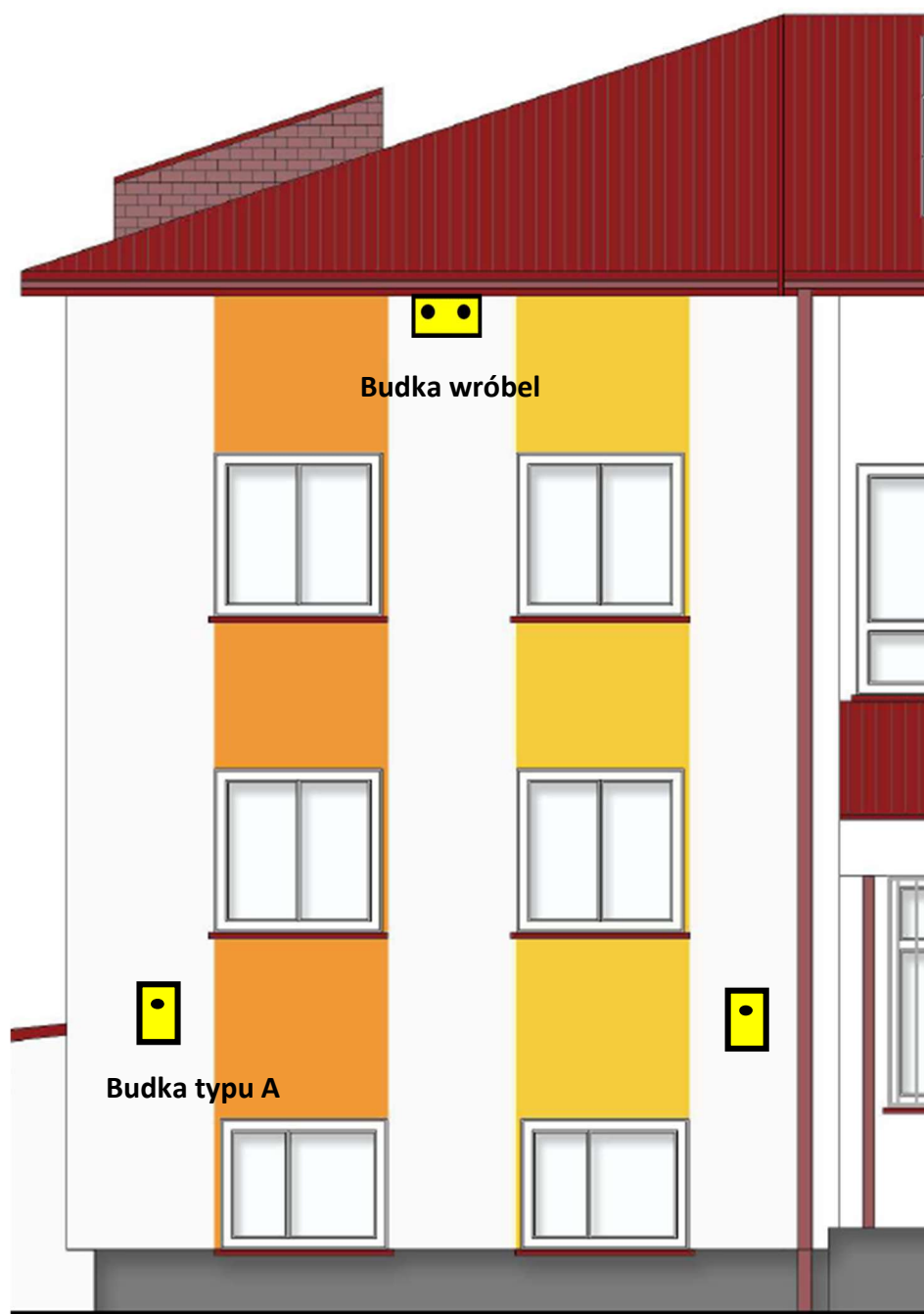
Powyższe budki powinny być podwieszane na powyższej ścianie jak na powyższej grafice nr 26 ( 3 szt. budki wróbel, 2 szt. budki typu A). Budki dla wróbla pomiędzy oknami przylegające całą tylną ścianą do elewacji, ok 15-20 cm od szczytu elewacji (styku z dachem). Pierwsza budka od prawej (wróbel) powinna być podwieszona ok. 30-40 cm od krawędzi ściany. Budki typu A powinny być podwieszane niżej – pomiędzy oknami parteru i 1 piętra w poziomie oraz pomiędzy oknami w pionie (ok. 4,5 m od gruntu). Budki powinny być wypoziomowane.

Grafika 27 Zalecane miejsca lokalizacji budek dla kawek na ścianie nr 5



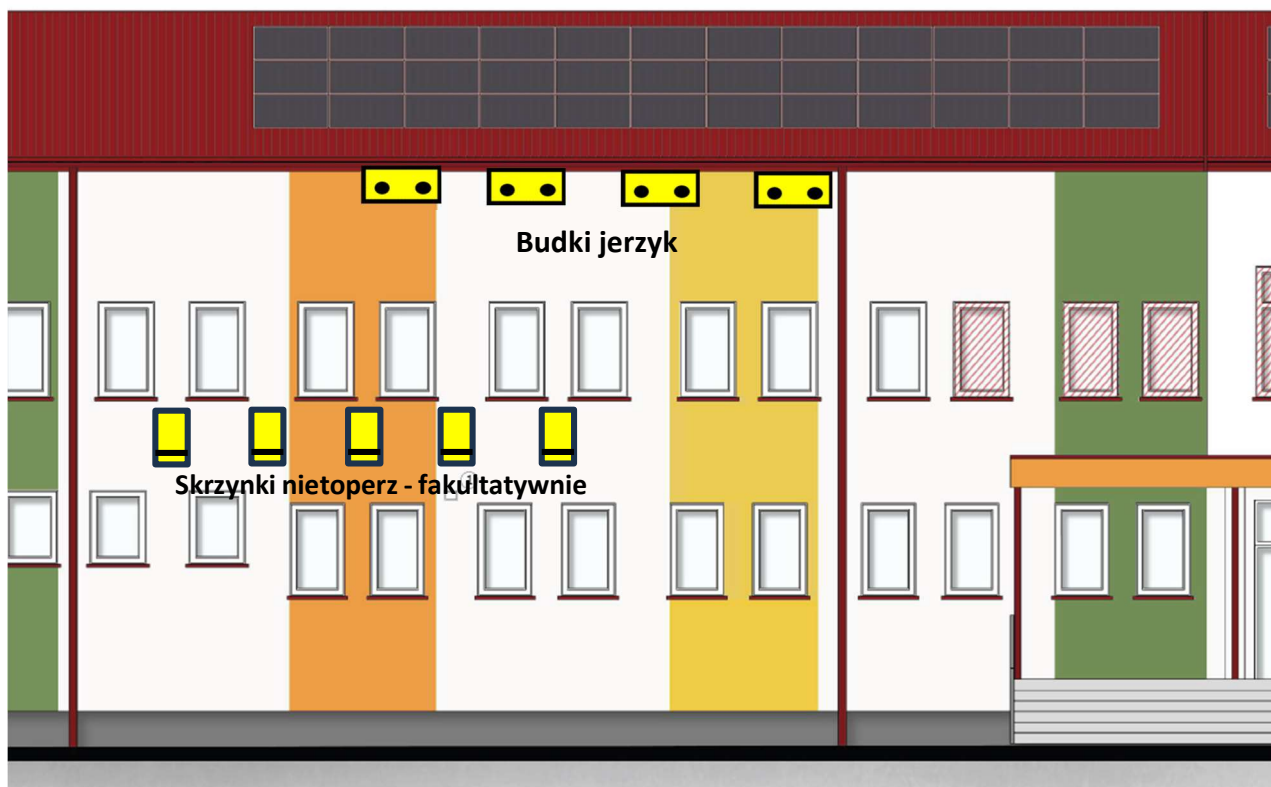
Zaleca się podwieszenie dwóch budek typu D symetrycznie po obu stronach powyższej ściany jak na grafice nr 27, w odległości ok. 3 m od krawędzi powyższej ściany, ok. 30-40 cm od szczytu elewacji (styku z dachem). Budki powinny być wypoziomowane.

Grafika 28 Zalecane miejsca lokalizacji budek na ścianie nr 11



Zaleca się podwieszenie 2 szt. budek typu A, symetrycznie, po obu stronach powyższej ściany, pomiędzy oknami parteru i 1 piętra w poziomie oraz pomiędzy oknami a krawędzią budynku w pionie. Budka dla wróbla (1 szt.) powinna być podwieszona po środku ściany, pomiędzy oknami, górna ścianka budki ok. 15-20 cm od szczytu elewacji (styku z dachem).

Grafika 29 Zalecane miejsca lokalizacji budek dla jerzyków na ścianie nr 3



Na ścianie nr 1 zaleca się podwieszenie 4 szt. budek dla jerzyków jak na powyższej grafice. Pierwszą budkę (od prawej strony) należy powiesić ok. 10-20 cm od rynny i każdą kolejną w odległości 1-2m od siebie. Budki powinny przylegać całą tylną ścianką do elewacji oraz górną ścianką do dachu. Powyższa lokalizacja dla budek została wybrana z uwagi na brak krzewów bezpośrednio pod tym miejscem.

Jerzyki muszą mieć zapewnione swobodne podejście do budki (co najmniej 4 m w dół).

W tym przypadku budki powinny być podwieszane później niż pozostałe – w pierwszej połowie kwietnia (nie później niż do połowy kwietnia)

#### Informacje dotyczące wszystkich ww. budek dla jerzyków:

Każda z budek powinna zostać oczyszczona po sezonie lęgowym tj. od października do końca kwietnia. Najlepiej raz w roku jednak nie rzadziej niż co dwa lata (w przypadku jerzyków).

#### Dodatkowe informacje:

Budki dla jerzyków powinny być powieszane od strony północnej do wschodniej (najlepszym kierunkiem jest północno-wschodni). Jednak w tym przypadku z uwagi na dobre zacienienie miejsc podwieszenia mogą być powieszane w zalecany miejscu. Budka powinna być zawieszona w takim miejscu, aby ptaki miały zapewnione swobodne podejście do skrzynki. Nie powinny być montowane na ścianach przy których są drzewa. Takie usytuowanie uniemożliwi ptakom swobodny wlot do budki lęgowej. Jerzyki ze względu na swoje biologiczne i ewolucyjne przystosowanie do zajmowania miejsc lęgowych na budynkach mieszkalnych, podlatują do nich z dużą prędkością w związku z tym wlot do budki lęgowej musi posiadać wolną przestrzeń.

Wybrane miejsca w niniejszej opinii stanowią optymalne miejsce na dostępnych ścianach budynku (z uwagi na wiele innych budek na pozostałych ścianach) i panujących tam warunkach z najlepszą przestrzenią dolotową do budek i warunkach zacielenia.

Skrzynki lęgowe z trocinobetonu (o konstrukcji trwalszej niż drewno) dla jeryzków zaleca się wieszac nawet do połowy kwietnia, tak aby przylatujące z początkiem maja do naszego kraju jeryzki mogły zagnieździć się w nowo wywieszonych budkach. Taki termin wywieszania skrzynek lęgowych zwiększy szanse zajęcia ich w pierwszym sezonie lęgowym i skuteczne wyprowadzenie lęgu.

Jeśli chodzi o działania fakultatywne (skrzyzki dla nietoperzy) zaleca się podwieszenie 5 szt. skrzynek jak na powyższej grafice na wysokości dolnej części okien 1 piętra. Budki powinna być podwieszona na wysokości 4-5 m. Można podwiesić nawet do 10 szt. – na równych wysokościach, w analogiczny sposób jak te pokazane na grafice, w lewą stronę od powyższych.

## 7.2 Zalecenia i działania fakultatywne (nieobowiązkowe)

### 7.2.1 Nietoperze

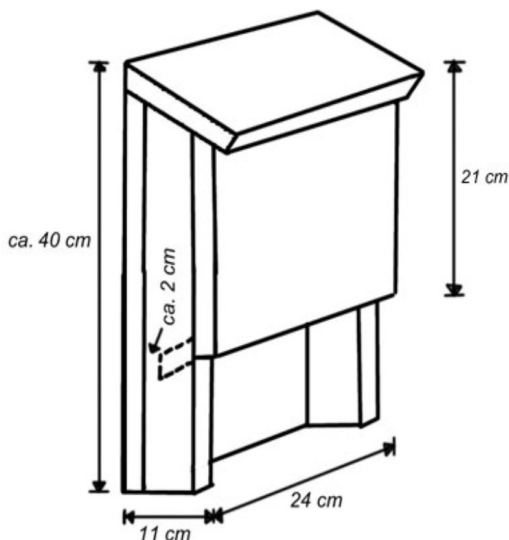
Zaleca się montaż:

- **5 skrzynek dla nietoperzy** typu „Stratmann” na ścianie nr 3 jak na grafice 29 (można powiesić nawet do 14 szt.).

Zalecane są budki z trocinobetonu.

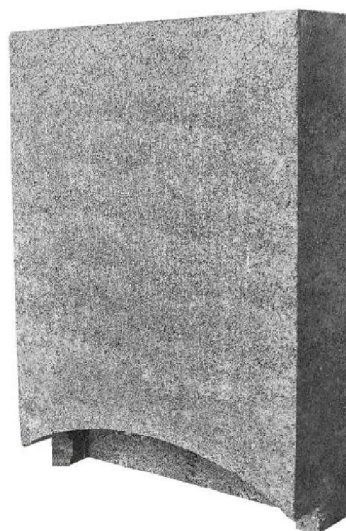
#### Wymiary i lokalizacja skrzynek

Grafika 30 Proponowane zakresy wymiarów skrzynek dla nietoperza



źródło: chiropterologiczne portale internetowe

Grafika 31 Przykładowy wygląd skrzynki dla nietoperza wykonanej z trocinobetonu



źródło: chiropterologiczne portale internetowe

Skrzynki zaleca się powiesić niezwłocznie po zakończeniu prac budowlanych jednak nie później niż do połowy marca (w okresie wiosennym, również jesiennym mogą być wykorzystane jako kryjówki przejściowe).

## 8 Termin ważności ekspertyzy i termin prac budowlanych

W przypadku planu do przystąpienie do prac budowlanych w tym roku istnieje pod kątem ochrony gatunków taka możliwość dopiero po wyprowadzeniu lęgu przez synogarlicę i wylotu wszystkich młodych osobników z gniazda oraz upewnieniu się, że żadne z siedlisk wcześniej wymienionych nie jest zajęte przez gatunki.

Dodatkowo może się to odbyć dopiero po otrzymaniu odpowiedniego zezwolenia od zakazów niszczenia siedlisk od właściwego Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Jeżeli inwestor ma w planach przystąpić do prac w tym roku zaleca się kontrolę ornitologa przed ich przystąpieniem w celu potwierdzenia opuszczenia przez ptaki gniazda oraz potwierdzenia niezajęcia wszystkich potencjalnych siedlisk wcześniej wymienionych. Po otrzymaniu odpowiedniego zezwolenia od RDOŚ i upewnieniu się j.w. zaleca się zablokować wszystkie wymienione w niniejszej opinii otwory (patrz rozdz. 9). Również nowopowstałe o ile się pojawią po uprzednim ich sprawdzeniu j.w.

W przypadku nie przystąpienia do prac budowlanych w tym roku:

**Ważność niniejszej ekspertyzy ustala się do końca lutego 2025 r.**

W przypadku przystąpienia do prac budowlanych w przyszłym roku niezbędny będzie nadzór ornitologiczny lub badanie ornitologiczne.

O wszystkich ww. czynnościach została poinformowana osoba odpowiedzialna za prowadzenie wszelkich pozwoleń administracyjnych dotyczących inwestycji, na potrzeby której opracowano niniejszą opinię oraz Inwestor.

## 9 Zalecenia i działania kompensacyjne – informacje ogólne.

### **PTAKI**

Najbezpieczniejszym okresem wykonania prac termomodernizacyjnych czy ogólnobudowlanych jest okres poza sezonem lęgowym ptaków, czyli od października do końca lutego. Wtedy prace modernizacyjne nie będą mieć wpływu na awifaunę.

Przed przystąpieniem do prac należy zablokować ptakom dostęp do wszelkich niezasiedlonych otworów, po uprzedniej kontroli w celu wykluczenia obecności w szczelinach/otworach jakichkolwiek gatunków. Inwentaryzacja wykazała siedliska gatunków chronionych, niemniej nie można mieć 100% pewności, czy ewentualne inne ubytki/szczeliny/otwory nie zostaną dodatkowo zajęte do wykonania prac zabezpieczających. Wszelkie znalezione szczeliny powinno się zabezpieczyć np. poprzez zalepienie pianką montażową lub siatką o oczkach o wielkości do 1cm. Aby uniknąć zasiedlenia potencjalnych miejsc przez ptaki w okresie lęgowym zaleca się przeprowadzenie prac zabezpieczających do 1 marca.

*Ponadto, w trakcie trwania prac budowlanych, w przypadku pojawienia się jakiegokolwiek gatunku chronionego pomimo ww. prac zabezpieczających lub jakichkolwiek innych zaistniałych przeoczeń czy nieprawidłowości należy zaprzestać wykonywanie prac budowlanych i przeprowadzić działania kompensacyjne za zniszczone siedliska w postaci zamontowania odpowiedniej ilości budek lęgowych dla ptaków, po uprzedniej konsultacji z doświadczonym ornitologiem.*

## **NIETOPERZE**

**Wiosna/lato.** Remont strychu, dachu, ścian budynku, termomodernizacja – w przypadku nietoperzy najgorszym terminem podejmowania działań jest koniec wiosny lub z początkiem lata z uwagi na możliwość zabicia nietoperzy w przypadku rozpoczęcia prac bez wcześniejszego wykluczenia stanowisk zwierząt. Rozwiązaniem może być planowanie tego typu remontów w terminach jak najbardziej oddalonych od wiosny i lata, czyli prowadzenie ich od końca października do końca marca. Przed przystąpieniem do prac należy zadbać o ważne kwestie prawne (np. pozwolenia, ekspertyzy, odstępstwa), które umożliwiają prowadzenie prac. W przypadku znalezienia kolonii rozrodczych nietoperzy prace muszą być przerwane, miejsce zabezpieczone i należy odczekać do czasu, gdy nietoperze same opuszczą budynek.

**Jesień/zima.** Remont piwnicy czy innego schronienia zimowego - sprawa ma się podobnie j.w, z tą różnicą, że dotyczy innych terminów. W naszym klimacie jest to okres zazwyczaj od początku listopada do końca marca. W przypadku znalezienia nietoperzy hibernujących/zimujących prace również muszą być przerwane, miejsce zabezpieczone i należy odczekać do czasu, gdy nietoperze same opuszczą budynek.

W ogólnym zarysie planując prace budowlane należy brać pod uwagę wszystkie ww. zapisy dotyczące zarówno ptaków jak i nietoperzy jak i wszystkich ww. terminów. Bardzo rzadko zdarzają się przypadki jednoczesnego zajęcia przez gatunki chronione danego obiektu w ciągu roku: przez ptaki i nietoperze wiosną i latem jak oraz przez nietoperze zimą niemniej mogą one wystąpić. W takim przypadku bardzo utrudnione jest wybranie odpowiedniego terminu na prace budowlane i niezbędna będzie konsultacji z doświadczonym ornitologiem oraz chiropterologiem.

## **10 Akty prawne oraz wymagane zezwolenia – informacje ogólne.**

W przypadku konieczności zniszczenia jakiegokolwiek siedliska ptaków (niezidentyfikowanego podczas obserwacji) objętych ochroną gatunków w trakcie prac termomodernizacyjnych, przed ich rozpoczęciem należy wystąpić do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie o wydanie decyzji zezwalającej na odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt, w zakresie zniszczenia ich dotychczasowych siedlisk i gniazd.

**USTAWA z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.** Zapisy dotyczące ochrony gatunków w odniesieniu do prac remontowych i termomodernizacji budynków:

*Art. 52. 1. W stosunku do dziko występujących zwierząt gatunków objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone następujące zakazy:*

*1) umyślnego zabijania;*

*2) umyślnego okaleczania lub chwytania;*

**3) umyślnego niszczenia ich jaj, postaci młodocianych lub form rozwojowych;**

*4) transportu;*

*5) chowu lub hodowli;*

*6) zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania, posiadania lub preparowania okazów gatunków;*

*7) niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania;*

**8) niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień;**

**9) umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień;**

10) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu w celu sprzedaży okazów gatunków;

11) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;

**12) umyślnego płoszenia lub niepokojenia;**

**13) umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących;**

14) fotografowania, filmowania lub obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie;

15) umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;

16) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego

2. W stosunku do gatunków zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych i jeżeli nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków zwierząt, odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1 i 1a, dotyczące:

**1) usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd z budek dla ptaków i ssaków;**

**2) usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd ptasich z obiektów budowlanych lub terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne;**

3) chwytania na terenach zabudowanych przez podmioty upoważnione przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska zabłąkanych zwierząt i przemieszczania ich do miejsc regularnego przebywania;

4) chwytania zwierząt rannych lub osłabionych w celu udzielenia im pomocy weterynaryjnej i przemieszczania ich do ośrodków rehabilitacji zwierząt;

5) zapobiegania poważnym szkodom w odniesieniu do upraw rolnych, inwentarza żywego, lasów, rybostanu, wody lub innych rodzajów mienia;

6) pozyskiwania okazów gatunków, o których mowa w art. 49 pkt 1 lit. c, przez podmioty, które uzyskały zezwolenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na ich pozyskiwanie;

7) przetrzymywania, posiadania, zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny, a także wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków, o których mowa w art. 49 pkt 1 lit. c, pozyskanych na podstawie zezwolenia, o którym mowa w pkt 6;

8) przetrzymywania, posiadania, zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny, a także wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków pozyskanych poza granicą państwa i wwiezionych z zagranicy na podstawie zezwolenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska;

9) zbierania i przechowywania piór ptaków;

10) wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki leśnej lub rolnej, jeżeli technologia prac uniemożliwia przestrzeganie zakazów.

**Art. 53. Regionalny dyrektor ochrony środowiska może wprowadzić na terenie województwa, na czas określony, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, ochronę gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, nieobjętych ochroną określoną w przepisach, o których mowa w art. 48–50, a także właściwe dla nich zakazy wybrane spośród zakazów, o których mowa w art. 51 ust. 1 i 1a oraz art. 52 ust. 1 i 1a, a także odstępstwa od zakazów wybrane spośród odstępstw, o których mowa w art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 2.**

**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2016 poz. 2183).**

W przypadku ww. Rozporządzenia zapisy są bardzo zbliżone do USTAWY z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W przypadku ochrony gatunków w odniesieniu do prac remontowych i termomodernizacji budynków zapisy w obu aktach pokrywają się.

Załącznik nr 1 do ww. Rozporządzenia wymienia gatunki dziko występujących zwierząt objętych ochroną ścisłą, z wyszczególnieniem gatunków wymagających ochrony czynnej. Załącznik nr 2 natomiast gatunki dziko występujących zwierząt objętych ochroną częściową.

Gatunki potencjalnie możliwych do wystąpienia gatunków na omawianym budynku są objęte ochroną ścisłą (Zał. nr 1 do ww. Rozporządzenia) zatem w przypadku konieczności zniszczenia jakiegokolwiek siedliska tych ptaków bądź innych należy zwrócić się RDOŚ Kraków o wydanie decyzji zezwalającej na odstępstwa od zakazów wymienionych ww. ustawie i rozporządzeniu.

## **11 Literatura**

1. Andrzej G. Kruszewicz „Ptaki Polski” (2020);
2. Lars Jonsson „Ptaki Europy i obszaru śródziemnomorskiego” (2006);
3. Svensson Lars „Ptaki. Przewodnik Collinsa.” (2021);
4. Branżowe (ornitologiczne) portale internetowe;
5. Radosław Dzieciołowski, Marek Kowalski i inni „Poznajemy nietoperze” (2000);
6. Konrad Sachanowicz „Nietoperze Europy centralnej i Bałkanów” (2013);
7. Materiały dostępne na stronie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.
8. Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” „Standardy montowania ukryć dla ptaków i nietoperzy jako element prac dociepleniowych.”

Badanie przeprowadził i ekspertyzę opracował:

Piotr Stańczuk  
Ecovidi